

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมไทยตามนโยบายรัฐบาล

จัดทำโดย

นางสาวมิรา ผาติyawงศ์

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานคณะกรรมการการอุตสาหกรรม

สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
เนื้อเรื่อง	
- การวิเคราะห์สภาพอุตสาหกรรมของประเทศไทยในปัจจุบัน	3
- การคาดการณ์แนวโน้มภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยในอนาคต	4
- ยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศและแผนแม่บท การเพิ่มประสิทธิภาพ และผลิิตภาพการผลิต ของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564	6
- การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและผลิิตภาพ การผลิตของภาคอุตสาหกรรมสู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการ	16
- แผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิิตภาพ การผลิตภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564	17
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	20
บรรณานุกรม	21

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมไทยตามนโยบายรัฐบาล

บทนำ

ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (ภาคการผลิต) ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งหมด (GDP) หากพิจารณาทางด้านผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมที่ผ่านมาจะพบว่าแนวโน้มการขยายตัวที่ลดลงเนื่องจากใช้ปัจจัยการผลิตโดยรวมอย่างไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งจากผลการวิเคราะห์จุดอ่อนของภาคอุตสาหกรรมไทยจากผลการประเมินของ International Institute for Management Development (IMD)¹ พบว่า ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในด้านผลิตภาพ (Productivity²) ยังเป็นจุดอ่อนที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ดังแสดงในภาพที่ 1 และ 2

ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ของภาคอุตสาหกรรม

ผลิตภาพภาคการผลิต	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10					แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
เกษตร	-3.53	-0.33	-1.12	-7.38	2.20	-0.39	-1.17
อุตสาหกรรม	2.70	2.60	7.02	10.51	-5.36	3.10	-1.53
บริการและอื่น ๆ	1.99	-1.03	-2.93	2.47	1.52	4.97	3.65
ผลิตภาพการผลิตรวม	2.16	-0.27	-4.23	4.94	-1.45	3.38	0.7

อ้างอิงข้อมูลจาก สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ. “ข้อมูลภาครัฐกับการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ”. (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558).

¹ สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ, ข้อมูลภาครัฐกับการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) 11

² ผลิตภาพ (Productivity) หมายถึง จำนวนผลผลิตสินค้าหรือบริการต่อปัจจัยการผลิตของหน่วยการผลิตอุตสาหกรรมหรือประเทศ ผลิตภาพสามารถจำแนกตามประเภทของปัจจัยการผลิต เช่น ผลิตภาพแรงงาน (labor productivity) คือ จำนวนผลผลิตต่อแรงงาน 1 คน หรือ ต่อ 1 ชั่วโมงของการทำงาน เป็นต้น พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ แห่งราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2558)

ภาพที่ 2 อันดับตัวชี้วัดสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดย IMD

Competitiveness Factor	Sub - Factor	Ranking ปี 2557	Ranking ปี 2558
Economic Performance	Domestic Economy	33	46
Business Efficiency	Productivity & Efficiency	44	49
Government Efficiency	Business Legislation	43	51
Infrastructure	Technology Infrastructure	47	41
	Scientific Infrastructure	40	46
	Education	51	54
	Health & Environment	53	54

อ้างอิงข้อมูลจาก IMD World Competitiveness Center. (1 มิถุนายน 2560). “ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประจำปี 2560”. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561 จาก http://thailandcompetitiveness.org/topic_detail.php?lang=Th&ps=70.

จากภาพที่ 2 หากพิจารณาการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดย IMD ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (2548-2558) อันดับผลิตภาพของประเทศไทยโดยภาพรวมจะอยู่ในตำแหน่งช่วง 50 - 56 สำหรับการจัดอันดับผลิตภาพในปี 2558 ผลิตภาพภาคเกษตรอยู่อันดับที่ 58 จากการจัดอันดับทั้งหมด 61 ประเทศ โดยผลผลิตภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรมอยู่อันดับที่ 53 และ 51 ตามลำดับ และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยหลายด้านยังอยู่ในอันดับต่ำ อาทิ ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ โดยเฉพาะในด้านผลิตภาพ (Productivity) โครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยี ศักยภาพด้านการศึกษา รวมถึงประสิทธิภาพของภาครัฐในด้านการบริหารและด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการจัดอันดับของ World Economic Forum (WEF) ในปี 2558³ ซึ่งพบว่าปัจจัยดังกล่าวของประเทศไทยก็มีอันดับที่ต่ำเช่นกัน ดังนั้น การเสริมสร้างให้ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีประสิทธิภาพ มีความทันสมัย และมีความเพียงพอจึงเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่จะทำให้ภาคอุตสาหกรรมของไทยมีความเข้มแข็ง และมีความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น

จากสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ปัจจัยการผลิตโดยรวมของภาคอุตสาหกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมายังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) เพื่อสร้างความเข้มแข็งภายในกลุ่มอุตสาหกรรมจึงส่งผลให้โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมไทยขาดความสมดุล และขาดภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งหากสถานการณ์ยังคงดำเนินไปในลักษณะเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันและคงไม่สามารถทำให้อุตสาหกรรมไทยสามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน

³ อภิยุทธ์ อำนวยกาญจนสิน, ขีดแข่งขัน “ WEF 2016 ” ประเทศไทย มีอะไรที่ผู้ประกอบการไทยควรรู้, (กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2560), 6 - 7

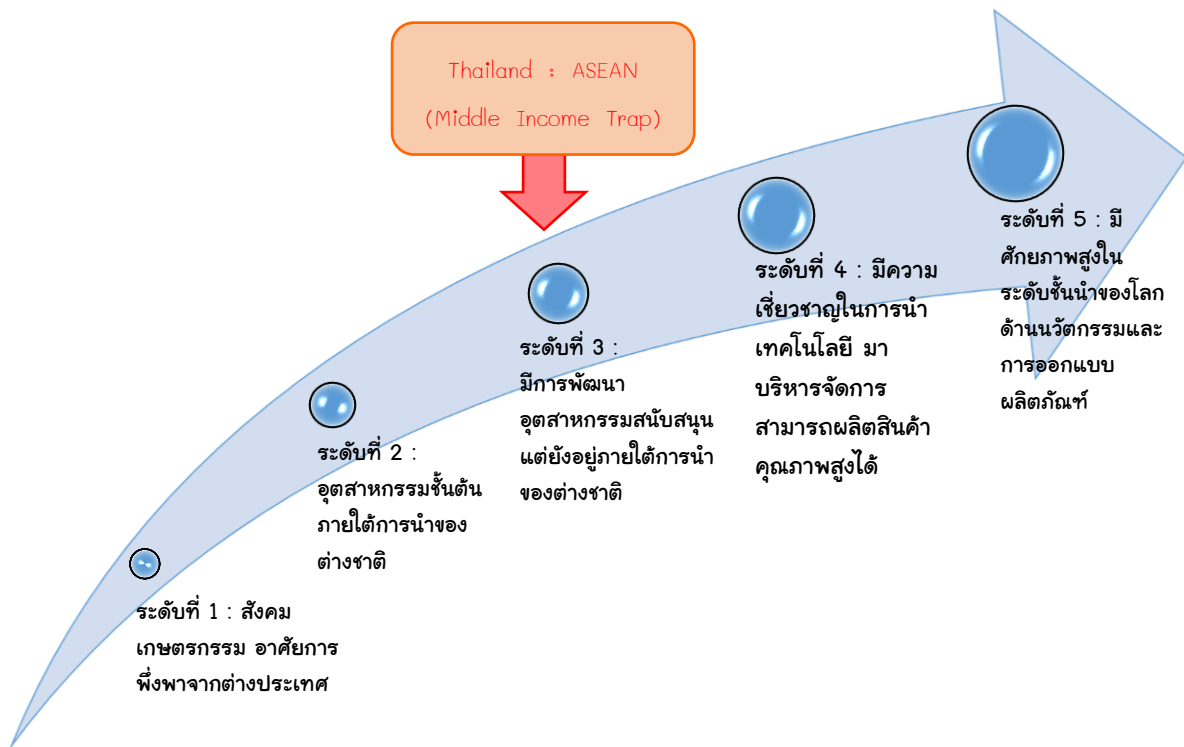
ในระยะยาว เนื่องจากต้องเผชิญกับแรงกดดันจากสินค้าราคาถูกในตลาดระดับล่างจากประเทศจีนและประเทศเวียดนาม รวมทั้ง ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนแรงกดดันจากสินค้าของประเทศที่เป็นคู่แข่งและประเทศที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาอุตสาหกรรมสูง ซึ่งล้วนมีอิทธิพลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ทั้งนี้ จากรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 บ่งชี้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยหลายด้านยังอยู่ในระดับต่ำ อาทิ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในด้านผลิตภาพ (Productivity) และความเข้มแข็งของ SMEs ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 99 ของภาคการผลิตทั้งหมด โครงสร้างกำลังคน และผลิตภาพแรงงาน ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ประสิทธิภาพภาครัฐที่เอื้อต่อความสามารถในการแข่งขัน เป็นต้น กอปรกับปัจจัยที่เคยสร้างความสามารถในการแข่งขันโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่เริ่มมีข้อจำกัด เช่น ต้นทุนค่าแรง ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมถึงการปรับตัวของเศรษฐกิจโลกและกฎกติกาใหม่ของโลกหลายด้านที่ส่งผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัว อาทิ มาตรฐานสินค้าและมาตรฐานการผลิตที่สูงขึ้นของประเทศคู่ค้า เป็นต้น จากสถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นสัญญาณอันตรายของภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากผลิตภาพ แรงงานและประสิทธิภาพการดำเนินงานธุรกิจของ SMEs ถือเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันผลิตภาพของ ภาคอุตสาหกรรมให้สามารถเติบโตได้ และเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของ ภาคอุตสาหกรรมไทย

การวิเคราะห์สภาพอุตสาหกรรมของประเทศไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบันภาพรวมภาคอุตสาหกรรมไทยมีการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง โดยมีการเปลี่ยนผ่านจากโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมขั้นปฐมภูมิ เป็นโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมพื้นฐาน และมีการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิต และพัฒนาอุตสาหกรรมชิ้นส่วนภายใต้เครือข่ายการผลิตของบริษัทแม่ในต่างชาติ และเพิ่มสัดส่วนการลงทุนไทย ตั้งแต่ประมาณปี 2553 แต่ยังคงมีปัญหาในเชิงโครงสร้างในภาพรวมและยังไม่สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) เป็นประเทศรายได้สูงหรือประเทศพัฒนาแล้วได้ ปัจจัยหนึ่งเกิดมาจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในช่วงที่ผ่านมาเป็นการเติบโตในเชิงปริมาณและมีโครงสร้างที่ไม่สมดุล โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้การวิจัยพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ซึ่งประเทศส่วนใหญ่ในโลกที่เป็นประเทศรายได้สูงหรือประเทศพัฒนาแล้วจะมีความสามารถในการแข่งขันทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสูง และทำให้ประชากรในประเทศมีรายได้สูงตามไปด้วย

ภาพที่ 3 การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศรายได้ปานกลาง

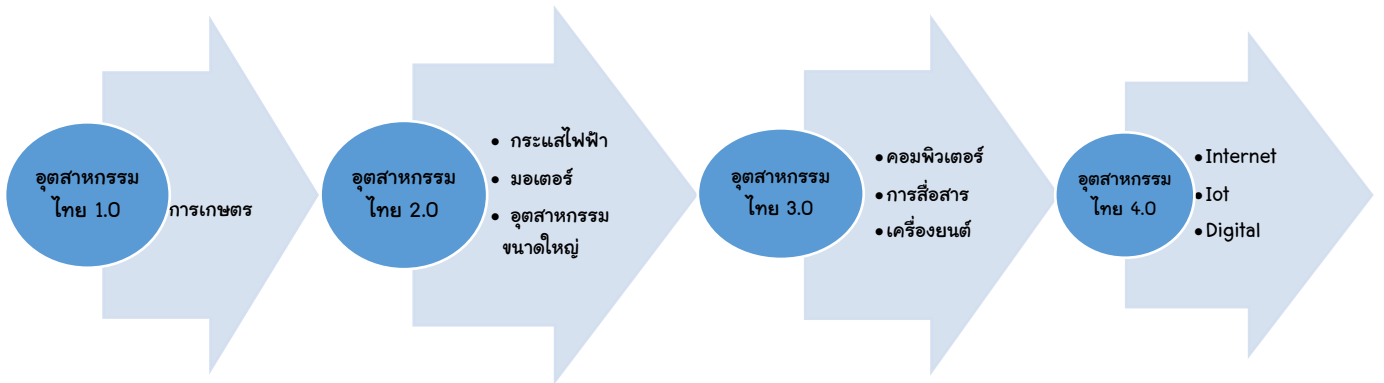
อ้างอิงข้อมูลจาก Spencer Giorgio. C asean Analyst. "Thailand's Economic Catalyst".

สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561 จาก <http://www.c-asean.org/blog/2016/11/thailand-economic-catalyst>.

การคาดการณ์แนวโน้มภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยในอนาคต

แนวโน้มทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของโลกในอนาคตข้างหน้า (Global Megatrends) ได้ให้ความสำคัญกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเฉพาะบทบาทที่เพิ่มขึ้นของภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรโลก ซึ่งส่งผลให้มีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น โดยองค์การสหประชาชาติได้ประเมินว่าในช่วงปี 2544 - 2643 ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะมีมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรโลก อีกทั้ง การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงปัญหาทางด้านพลังงานและอาหารก็เป็นประเด็นที่มีความสำคัญเช่นกัน ดังนั้น การแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทยในเวทีโลกจึงต้องเผชิญกับการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากบริบทของโลกย่อมส่งผลกระทบต่อและมีความเกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมของไทย ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญและปรับตัวให้สอดคล้องตามบริบทดังกล่าว

ภาพที่ 4 การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ที่มา : สมชาย หาญหิรัญ. “การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสู่ประเทศไทย 4.0”. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2560). หน้า 2

นอกจากนี้ ด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digitalization) สู่ยุคของ Internet of Things (IoT) เริ่มเข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันของผู้บริโภคและภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นจนเกิดแนวโน้มของการพัฒนาสู่สังคมดิจิทัล (Internet of People : IoP) รวมถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต และการเพิ่มการผลิตสู่อุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการปฏิบัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ 4 หรือ Industry 4.0 จากการเชื่อมโยงของดิจิทัลกับอุปกรณ์ในระบบการผลิต (Cyber-Physical Production System : CPPS) ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งในด้านความสามารถในการทำงานของเครื่องจักร การวางแผนการผลิต และความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่จะเข้ามามีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไทยภายใน 20 - 30 ปีข้างหน้า ภาคอุตสาหกรรมจึงควรมีการเตรียมความพร้อม และกำหนดทิศทางให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และใช้ประโยชน์จากโอกาสอันดีในการยกระดับผลิตภาพ และนวัตกรรมของภาคอุตสาหกรรมไปพร้อมกัน ด้วยเหตุนี้ เพื่อแก้ไขความท้าทายที่เกิดขึ้น และปรับทิศทางของภาคอุตสาหกรรมไปสู่อนาคตดังที่กล่าวมาแล้ว การสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนด้วยการพัฒนาผลิตภาพ และนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อสนับสนุนทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ Industry 4.0 พร้อมกับคำนึงถึง ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) และการเพิ่มคุณค่าให้กับสังคม (Creating Share Value) จะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญของภาคอุตสาหกรรมไทยที่สำคัญที่ประเทศควรมุ่งเน้น เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถยกระดับไปสู่การพัฒนาระดับ พร้อมด้วยความสมดุลและยั่งยืน (Sustainability Growth) อย่างแท้จริง

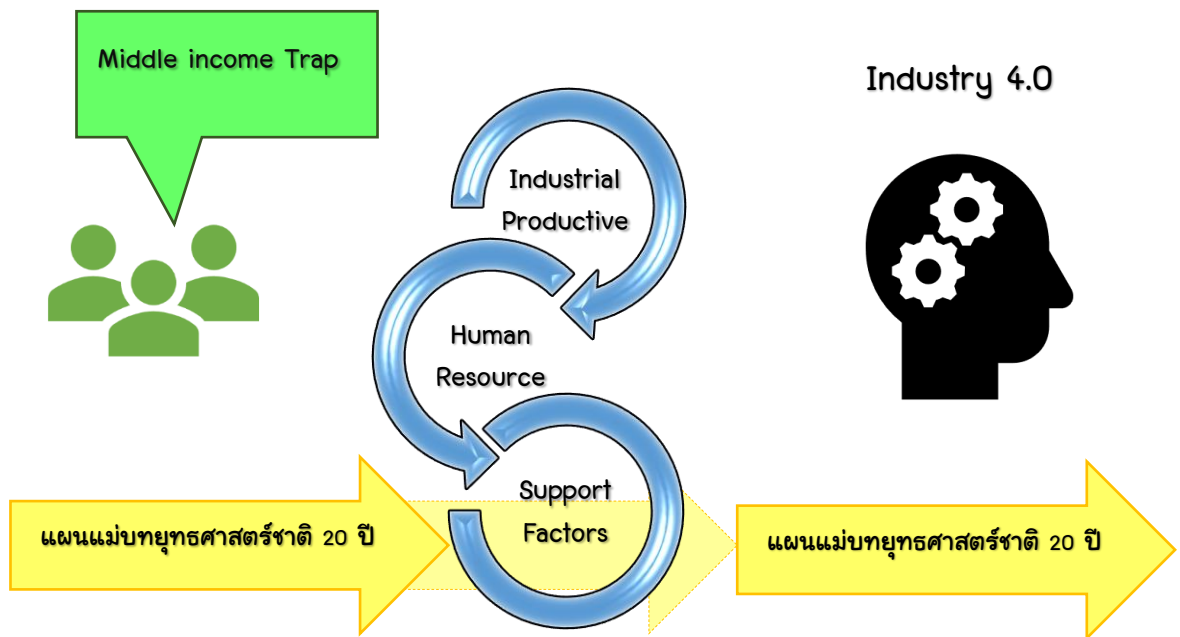
ยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศ และแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564

ภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและมีความเชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่น ๆ อย่างมาก การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในภาคส่วนอื่น ๆ ตามไปด้วย ซึ่ง World Economic Forum: WEF ได้กำหนดนิยามคำว่า competitiveness⁴ หรือความสามารถในการแข่งขันว่า “ความสามารถในการแข่งขันเป็นเรื่องของระดับผลิตภาพการผลิต (Productivity)” สอดคล้องกับ Michael E. Porter ที่กำหนดนิยามของความสามารถในการแข่งขันว่า “ความสามารถในการใช้ทุนมนุษย์ ทุนกายภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่าเพิ่มกับสินค้าและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ซึ่งรวมกันเรียกว่า ผลิตภาพการผลิต (Productivity) ซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการแข่งขัน” ดังนั้นการพัฒนาผลิตภาพในภาคอุตสาหกรรมอย่างเข้มแข็ง ต้องนำเอาปัจจัยดังกล่าวร่วมกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันภายใต้ความผันผวนของปัจจัยภายนอก ทั้งนี้ การพัฒนาผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรมดังกล่าว จำเป็นต้องมีกรอบและทิศทางที่ชัดเจน เพื่อให้กระบวนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกันอย่างมีเอกภาพ ซึ่งการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพให้การผลิตของภาคอุตสาหกรรมให้สูงขึ้น สามารถดำเนินการได้ 2 แนวทางควบคู่กัน คือ การปรับปรุงกระบวนการงาน/เปลี่ยนวิธีการทำงานจะเป็นการยกระดับประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Change) และการยกระดับมูลค่าเพิ่มของสินค้า/การเปลี่ยนฐานเทคโนโลยีใหม่ในกระบวนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ตามแนวคิด Industry 4.0 จะเป็นเครื่องมือในการสร้างผลิตภาพแบบก้าวกระโดด (Transformational Change) เนื่องจากการเพิ่มผลิตภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม และช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืน จึงได้มีแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564 ขึ้น เพื่อต่อยอดการพัฒนาผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรมไทยอย่างต่อเนื่องไปสู่ Industry 4.0 โดยในแผนแม่บทฯ จะมุ่งเน้นการดำเนินการใน 3 ส่วน กล่าวคือ การเพิ่มผลิตภาพสถานประกอบการโดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยี ดิจิทัล นวัตกรรม และระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต พร้อมทั้งสนับสนุนการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตซึ่งถือเป็นการปรับกระบวนการผลิตสู่ Industry 4.0 การเพิ่มผลิตภาพแรงงานหรือบุคลากรภาคอุตสาหกรรมโดยการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเพิ่มผลิตภาพด้วยการพัฒนาปัจจัยแวดล้อม (Enabling Factor) ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ภาพที่ 5) ซึ่งจะช่วยเพิ่ม ขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมให้รองรับกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ช่วยยกระดับประสิทธิภาพและผลิตภาพของ

⁴ Oliver Cann. 2016. *What is competitiveness?*. <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/what-is-competitiveness/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2561)

ภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ระดับสถานประกอบการและเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน พร้อมทั้งให้ความสำคัญและสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน โดยการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (%GDP Contribution) และมีแนวโน้มการเติบโตในอนาคต

ภาพที่ 5 : ทิศทางการขับเคลื่อนการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรม

ตาราง : สรุปโครงสร้างความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ภายใต้แผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพ การผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564

ยุทธศาสตร์ฯ	การดำเนินงานยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	
		ผลผลิต (Out Put)	ผลลัพธ์ (Out Come)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับผลิตภาคอุตสาหกรรมไทยโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และระบบบริหารจัดการสมัยใหม่	กลยุทธ์ที่ 1 : สนับสนุนการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพและผลิตภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์	1. จำนวนสถานประกอบการที่มีการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ผลิตภัณฑ์เดิม เพิ่มประสิทธิภาพเครื่องจักร และ/หรือคุณภาพปัจจัยการผลิต 2. จำนวนสถานประกอบการที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับปรุงกระบวนการผลิต และ	1. การเปลี่ยนแปลงมูลค่าเพิ่มหรือต้นทุนการผลิตที่เกิดจากการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และ/หรือพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เดิม และ/หรือคุณภาพปัจจัยการผลิตของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ 2. การเปลี่ยนแปลงมูลค่าเพิ่มหรือต้นทุนการผลิตที่เกิดจากการนำ

ยุทธศาสตร์ฯ	การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	
		ผลผลิต (Out Put)	ผลลัพธ์ (Out Come)
เป้าประสงค์ ผลิตภาพ การผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) ของภาคอุตสาหกรรม มีอัตราการเติบโต เฉลี่ยต่อปี (% CAGR) ร้อยละ 3		การบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาใช้พัฒนากระบวนการผลิตของ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วม โครงการ
	กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม การนำระบบ การบริหารจัดการ ที่เป็นเลิศ และ เครื่องมือการบริหาร จัดการสมัยใหม่ มาประยุกต์ใช้ใน องค์กรและ/หรือ เครือข่ายการผลิต เพื่อให้เกิดผลิตภาพ ตลอดห่วงโซ่ คุณค่า (Value Chain) และห่วงโซ่ อุปทาน (Supply Chain)	1. จำนวนสถานประกอบการ ที่สามารถวิเคราะห์เครื่องมือ การผลิตสามารถนำไปใช้ใน การปรับปรุงองค์กรทำให้ ประสิทธิภาพการดำเนินงานสูงขึ้น หรือมีโอกาสทางการตลาดเพิ่มขึ้น หรือมีต้นทุนลดลง 2. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมี การบริหารจัดการกระบวนการ ในองค์กรอย่างเป็นระบบ 3. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมี การพัฒนาการใช้รูปแบบ การจัดการโลจิสติกส์ และโซ่อุปทาน ที่ดีที่สุดสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรม 4. จำนวนองค์กรในโซ่อุปทานที่มี การใช้ระบบงานมาตรฐาน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจ ในโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพ และ มีความปลอดภัยตามหลักสากล เพิ่มขึ้น	1. การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพรวม หรือ ต้นทุนการบริหารจัดการของ ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการลดลง ซึ่งเกิดจากการนำความรู้ด้านบริหาร จัดการมาใช้พัฒนาระบบบริหารจัดการ ภายใน 2. การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพรวม หรือ ต้นทุนการบริหารจัดการของ ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเกิดจากการพัฒนาระบบบริหาร จัดการตามมาตรฐานสากล 3. ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการ ที่เข้าร่วมโครงการมีต้นทุนลดลง
	กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม และสนับสนุน การเพิ่มผลิตภาพ การผลิตให้มี กระบวนการ ที่สอดคล้องกับ มาตรฐานสากล โดยพิจารณา ตามความเหมาะสม กับลักษณะการผลิต	จำนวนผู้ประกอบการที่ได้รับ การส่งเสริมให้เกิดการยกระดับ คุณภาพให้เป็นไปตาม มาตรฐานสากล อาทิเช่น ISO: 9001: 2015, GMP, HACCP ไม่ต่ำกว่า 1,000 รายต่อปี	1. การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพรวม และ มูลค่าเพิ่ม ที่ผู้ประกอบการในโครงการ ได้รับ ซึ่งเกิดจากการปรับปรุงคุณภาพ ของผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานสากล 2. การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพรวม และ มูลค่าเพิ่ม ที่ผู้ประกอบการในโครงการ ได้รับ ซึ่งเกิดจากการปรับปรุง กระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากล
กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนา เพื่อการเติบโตอย่าง ยั่งยืน โดยผลักดัน ให้มีการนำแนวคิด เรื่อง Green	1. จำนวนผู้ผ่านการรับรอง อุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) ระดับ 3-5 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ต่อปี	1. ผู้ประกอบการมีความตระหนัก และ เห็นคุณค่าของการพัฒนาองค์กร ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างการเติบโต อย่างยั่งยืนในระยะยาว	

ยุทธศาสตร์ฯ	การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	
		ผลผลิต (Out Put)	ผลลัพธ์ (Out Come)
	Productivity มาออกแบบใน กระบวนการผลิตและ การบริหารจัดการ ภายในองค์กร รวมถึง ให้มีการนำแนวคิด เรื่องการสร้างคุณค่า ร่วมระหว่างธุรกิจ และสังคมควบคู่ พร้อมกัน	2. จำนวนผู้ประกอบการ ที่ได้รับการส่งเสริมให้เกิด การยกระดับคุณภาพให้ตาม มาตรฐานสากลด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ ISO : 14001 : 2015, MFCA (Material Flow Cost Accounting), Carbon Footprint, Water Footprint เพิ่มขึ้น หรือ ได้รับรางวัลทางด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อม GRI: Global Reporting Initiative เพิ่มขึ้นหรือ ขยับไปสู่ระดับที่สูงขึ้น	2. ลดปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดการใช้พลังงานอย่างมี ประสิทธิภาพ 3. สถานประกอบการสามารถ ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 4. ผู้ประกอบการมีความพร้อมและ สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น การกำหนดรูปแบบ Non-Tariff Barrier ในประเด็นด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อม กำหนดให้มีการวัด การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของ ผลิตภัณฑ์ เช่น Carbon Footprint
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับผลิตภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ให้มีทักษะรอบด้าน สามารถตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงของ ภาคอุตสาหกรรม ทั้งในปัจจุบันและ อนาคต	กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับ ผลิตภาพแรงงานใน ภาคอุตสาหกรรมไทย ให้สามารถแข่งขันได้ ภายใต้สภาวะ การเปลี่ยนแปลง ของโลก	1. ผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity) ของอุตสาหกรรม เป้าหมาย มีอัตราการเติบโต เฉลี่ยต่อปี (% CAGR) ร้อยละ 5 2. จำนวนแรงงานที่มีทักษะรอบด้าน (Multi-functional Skill) ที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมเป้าหมาย ไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อปี 3. สถานประกอบการที่เข้าร่วม โครงการมีแผนในการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลให้พร้อมต่อ การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม ที่กำลังก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ (Internationalization) เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และ Industry 4.0	1. ร้อยละการเปลี่ยนแปลงผลิตภาพ แรงงาน (Labor Productivity) ของภาคอุตสาหกรรมโดยรวม หลังการดำเนินโครงการฯ 2. บุคลากรและแรงงานไทยมีทักษะ ที่จำเป็นต่อการเข้าสู่ Industry 4.0 และ การเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต
เป้าประสงค์ 1. ผลิตภาพ แรงงาน (Labor Productivity) ของ ภาคอุตสาหกรรม มีอัตราการเติบโต เฉลี่ยต่อปี (% CAGR) ร้อยละ 5 2. ผลการจัดอันดับ จากสถาบัน การจัดการ นานาชาติ	กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนา บุคลากรให้เป็น ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ผลิตภาพ (Productivity Facilitator & Productivity Specialist) ที่พร้อมด้วย	1. มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ผลิตภาพ (Productivity Specialist) ซึ่งได้รับการรองรับ จากหน่วยงานที่รับผิดชอบนำ แนวทางการบริหารจัดการ ด้านผลิตภาพไปปฏิบัติงาน	1. สถานประกอบการสามารถนำ เครื่องมือด้านการจัดการผลิตภาพไปใช้ ในการปรับปรุงองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยทำให้ประสิทธิภาพ การดำเนินงานสูงขึ้น หรือมีโอกาส ทางการตลาดเพิ่มขึ้น หรือมีต้นทุนลดลง

ยุทธศาสตร์ฯ	การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	
		ผลผลิต (Out Put)	ผลลัพธ์ (Out Come)
(International Institute of Management Development: IMD) ของผลิตภาพแรงงานมีอันดับที่ดีขึ้น	ความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ (Management Excellence Skill)	ในสถานประกอบการไม่ต่ำกว่า 200 คนต่อปี 2. มีฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านผลิตภาพของอุตสาหกรรมไม่ต่ำกว่า 5 อุตสาหกรรมเป้าหมายต่อไป	2. การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพรวม หรือต้นทุนการบริหารจัดการของสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเกิดจากการนำความรู้ด้านบริหารจัดการมาใช้พัฒนาระบบบริหารจัดการภายใน
	กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการให้กับผู้ประกอบการในเรื่องการจัดการด้านผลิตภาพ นวัตกรรมและความเสี่ยง รวมถึงสร้างความตระหนักในเรื่องการเติบโตอย่างยั่งยืนและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)	ผู้ประกอบการมีทักษะการบริหารจัดการด้านผลิตภาพ นวัตกรรม และความเสี่ยง โดยคำนึงถึงบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) และการเติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตขององค์กร พร้อมรองรับสถานการณ์การแข่งขันและความไม่แน่นอนของการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน	1. มีกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการที่มีความโปร่งใสที่สนับสนุนให้เกิดความเชื่อมั่นให้กับคู่ค้าทั้งภายใน และภายนอกประเทศ 2. สถานประกอบการสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมองค์กรแห่งนวัตกรรม สร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินธุรกิจ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน และคู่ค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ
	กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาผู้ที่กำลังเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมให้มีทักษะฝีมือแรงงานตรงกับความต้องการของแต่ละสาขาอุตสาหกรรม โดยความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	1. มีหลักสูตรที่ได้รับการออกแบบ/พัฒนาจากความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจและภาคการศึกษาที่สอดคล้อง/ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่มุ่งสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และ Industry 4.0 2. จำนวนผู้ที่ผ่านการถ่ายทอดหลักสูตรเฉพาะที่ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตสู่สถานประกอบการไม่ต่ำกว่า 1,000 รายต่อปี	แรงงานใหม่ที่ผ่านหลักสูตรความร่วมมือการจัดการการศึกษา และออกแบบหลักสูตรระหว่างภาคธุรกิจ และภาคการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรม และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ยุทธศาสตร์ฯ	การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	
		ผลผลิต (Out Put)	ผลลัพธ์ (Out Come)
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพ ของปัจจัยแวดล้อม เพื่อสนับสนุนและ ผลักดันให้เกิด การเพิ่มผลิตภาพ ที่นำไปสู่การเติบโต อย่างยั่งยืน เป้าประสงค์ 1. ระดับ ความสำเร็จ ของการรวมกลุ่ม เครือข่าย ความร่วมมือ เช่น ต้นทุน การดำเนินการ ลดลง ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 10 มูลค่าเพิ่ม เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 10 เป็นต้น 2. อัตรา ความพึงพอใจ เฉลี่ยต่อบริการ ภาครัฐไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80	กลยุทธ์ที่ 1 การสร้าง เครือข่ายพันธมิตร ทางธุรกิจ (Clusters) บนพื้นฐานความสัมพันธ์ ในห่วงโซ่อุปทาน และ ส่งเสริมให้มี การถ่ายทอดองค์ความรู้ ระหว่างกัน	1. จำนวนสถานประกอบการ ที่ร่วมโครงการสามารถยกระดับ ธุรกิจไปสู่ Value chain ที่มีมูลค่าสูงขึ้น 2. ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายคลัสเตอร์ ที่เข้มแข็ง 3. มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ระหว่างองค์กร	1. การเปลี่ยนแปลงมูลค่าเพิ่มหรือ ต้นทุนของกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ หรือผู้ประกอบการในกลุ่มที่เกิดจาก ความร่วมมือกันถ่ายทอดความรู้และ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ คุณภาพผลผลิต/ปัจจัยการผลิต หลังเข้าร่วมโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ 2. คลัสเตอร์มีความเข้มแข็งและสามารถ แข่งขันในตลาดโลกได้ โดยส่งผลให้เกิด ผลักดันการขับเคลื่อนผลิตภาพของ ภาคอุตสาหกรรมในภาพรวม
	กลยุทธ์ที่ 2 การบริหาร จัดการองค์กรภาครัฐ แบบเป็นองค์รวม (Holistic Approach) ที่สอดคล้องกับบริบท ภายใน และภายนอก ประเทศ	1. ประสิทธิภาพในการบริการ ของภาครัฐสูงขึ้น โดยสามารถ ลดเวลาและขั้นตอนการให้บริการ พร้อมกับเพิ่มความพึงพอใจ แก่ผู้รับบริการ 2. อัตราความพึงพอใจเฉลี่ยต่อ บริการภาครัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 3. หน่วยงานภาครัฐมีการนำ แนวทางการบริหารจัดการ แบบบูรณาการ (Business Excellence Model) มาใช้ ในหน่วยงาน	1. ภาคอุตสาหกรรมมีความเชื่อมั่น และ พึงพอใจต่อการบริการของหน่วยงาน ภาครัฐ 2. ภาครัฐมีการทำงานที่บูรณาการ กับงบประมาณไม่ซ้ำซ้อน เกิดประโยชน์ ต่อประเทศชาติสูงสุด
	กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาให้มี ผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิต ภาพ (Productivity Specialist) ในภาครัฐ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภาพ ในหน่วยงานภาครัฐเพิ่มขึ้น	1. หน่วยงานเป้าหมายสามารถ นำเครื่องมือด้านผลิตภาพไปใช้ ในการปรับปรุงองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงาน สูงขึ้น หรือมีต้นทุนลดลง 2. การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพรวม หรือ ต้นทุนการบริหารจัดการของหน่วยงาน ภาครัฐที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเกิดจาก การนำความรู้ด้านบริหารจัดการมาใช้ พัฒนาระบบบริหารจัดการภายใน

ยุทธศาสตร์ฯ	การดำเนินงาน ยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	
		ผลผลิต (Out Put)	ผลลัพธ์ (Out Come)
	กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม ปัจจัยสนับสนุนใน การยกระดับการผลิต ภาคอุตสาหกรรม	มีข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ในการดำเนินธุรกิจให้มี ความทันสมัย และสอดคล้อง กับกฎหมายและมาตรฐานสากล เพิ่มขึ้น หรือเพิ่มความพึงพอใจ ของผู้ประกอบการต่อกฎระเบียบ ดังกล่าว	อันดับการเป็นประเทศอุตสาหกรรม ที่ง่ายต่อการทำธุรกิจ (Ease of doing business) เพิ่มขึ้นในเชิงปริมาณและ คุณภาพ

อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). “แผนแม่บท
การพัฒนาอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555-2574”. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม. และ สำนักงาน
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2558). “แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพ
และผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 – 2564”. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

จากตารางสรุปโครงสร้างความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ภายใต้แผนแม่บท
การเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564 พบว่ากรอบยุทธศาสตร์ใน
การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไทย ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก โดยมีรายละเอียดของ
ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การดำเนินงานต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับผลิตภาคอุตสาหกรรมไทยโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และระบบ บริหารจัดการสมัยใหม่

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายในการเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) จำนวน
สถานประกอบการที่มีการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริหารจัดการ
อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)
เพื่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : ยกระดับผลิตภาพ มาตรฐาน และนวัตกรรม ยกระดับผลิตภาคอุตสาหกรรมด้วยการนำ
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้ในกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการภายในองค์กร
เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต ประสิทธิภาพเครื่องจักร และผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ยกระดับ
คุณภาพ และ/หรือ ลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนให้ภาครัฐ ภาคการศึกษา สถาบันวิจัยและผู้ประกอบการ
อุตสาหกรรมร่วมมือกันในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยนำเทคโนโลยี ดิจิทัล
และนวัตกรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ประกอบการ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน
การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม เทคนิคการผลิตอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมกับลักษณะของอุตสาหกรรม
เป้าหมาย รวมถึงการเพิ่มมูลค่าด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน
ของผู้ประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเตรียมความพร้อมภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital
Economy) และ Industry 4.0

กลยุทธ์ที่ 2 : เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและสังคมผู้ประกอบการ การบริหารจัดการที่เป็นเลิศ ส่งเสริมให้เกิดการนำแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นเลิศและเครื่องมือการบริหารจัดการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในองค์กร และ/หรือเครือข่ายการผลิต เพื่อมุ่งให้เกิดผลในการยกระดับคุณภาพและลดต้นทุนการผลิต และการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำเครื่องมือด้านผลิตภาพ รวมถึงการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานมาปรับใช้อย่างเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพตามมาตรฐานสากล ผลักดันให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลต่าง ๆ ได้แก่ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและมาตรฐานการผลิตที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ และการส่งเสริมให้เกิดการออกแบบมาตรฐานเชิงรุกด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับกระตุ้นให้เกิดการยกระดับผลิตภาพและเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรม

กลยุทธ์ที่ 4 : การพัฒนาเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน พัฒนาเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยผลักดันให้มีการนำแนวคิดเรื่อง Green Productivity มาออกแบบในกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการภายในองค์กร รวมถึงให้มีการนำแนวคิดเรื่องการสร้างคุณค่าร่วมระหว่างธุรกิจและสังคมควบคู่ไปพร้อมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ยกระดับผลิตภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะรอบด้าน สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity) ของภาคอุตสาหกรรม โดยผลิตภาพแรงงานมีอันดับผลการจัดอันดับจากสถาบันการศึกษานานาชาติ (International Institute of Management Development: IMD) ที่ดีขึ้น บุคลากรและแรงงานไทยมีทักษะที่จำเป็นต่อการเข้าสู่ Industry 4.0 และการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต ยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : ยกระดับผลิตภาพแรงงานในภาคอุตสาหกรรมไทยให้สามารถแข่งขันได้ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก สนับสนุนการกำหนดมาตรฐานและวางแนวทางการพัฒนาฝีมือแรงงานตามสมรรถนะหลัก (Core Competency) ที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละอุตสาหกรรมและทิศทางการพัฒนาของประเทศในอนาคต โดยส่งเสริมให้มีโครงการ กิจกรรม และมาตรการจูงใจภาคอุตสาหกรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรให้มีทักษะพร้อมกับการพัฒนาความชำนาญเฉพาะด้านที่จำเป็นต่อภาคอุตสาหกรรม (Smart Skill) ให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่กำลังก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (Internationalization) เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และ Industry 4.0

กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาศูนย์การเรียนรู้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภาพ (Productivity Facilitator & Productivity Specialist) ที่พร้อมด้วยความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ ยกระดับความรู้และทักษะที่จำเป็นแก่แรงงานเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยการสร้าง/พัฒนา/ฝึกทักษะด้านการจัดการที่พร้อมด้วยความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ (Management Excellence Skill)

กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการให้กับผู้ประกอบการในเรื่องการจัดการด้านผลิตภาพ นวัตกรรมและความเสี่ยง รวมถึงสร้างความตระหนักในเรื่องการเติบโตอย่างยั่งยืนและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ผู้ประกอบการมีทักษะการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ (Management Excellence Skill) การจัดการนวัตกรรม (Innovation Management) สมัยใหม่ เพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตขององค์กร เพื่อรองรับสถานการณ์การแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความไม่แน่นอนของการดำเนินธุรกิจ โดยคำนึงถึงการเติบโตอย่างยั่งยืน และเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อมกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดองค์กรแห่งนวัตกรรม สร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินธุรกิจ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและคู่ค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 : พัฒนาผู้กำลังเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ให้มีทักษะฝีมือแรงงาน ตรงกับความต้องการของแต่ละสาขาอุตสาหกรรม โดยความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรเฉพาะทาง สำหรับรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย และส่งเสริมให้ภาคการศึกษาและระบบการศึกษาพัฒนาแรงงานใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมให้มีความรู้และทักษะฝีมือตรงตามความต้องการในการเพิ่มผลิตภาพ การสร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้แรงงานพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่กำลังก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และ Industry 4.0

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาศักยภาพของปัจจัยแวดล้อม เพื่อสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการเพิ่มผลิตภาพที่นำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายให้รูปแบบการผลิตของภาคอุตสาหกรรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลกและปรับเปลี่ยนสู่ห่วงโซ่ที่มีมูลค่าสูง พัฒนารูปแบบและเพิ่มการใช้ดิจิทัลเพื่อการจัดหาวัตถุดิบและการทำตลาดระดับโลก เพิ่มการลงทุนของผู้ประกอบการไทยไปยังต่างประเทศเป้าหมายและเพิ่มการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมทั้งเพิ่มการขยายตัวของอุตสาหกรรมกลุ่มเป้าหมายไปยังตลาดต่างประเทศ ยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : การสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ (Clusters) บนพื้นฐานความสัมพันธ์ในห่วงโซ่อุปทาน และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างกัน การสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ (Clusters) ต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการในสาขาอุตสาหกรรมต่าง ๆ ผ่านความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทานของทั้งอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมสนับสนุน พัฒนาร่วมกันกับภาครัฐ สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา โดยบูรณาการการใช้ทรัพยากรและความเชี่ยวชาญหลักของแต่ละองค์กร เพื่อสนับสนุนให้เกิดการสร้างความร่วมมือบนพื้นฐานของการแข่งขันกัน (Co-competition) ประสิทธิภาพในการบริหารห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) การกระจายของความรู้ใหม่ (Spur of Knowledge) พร้อมส่งเสริมให้มีระบบการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างองค์กร (Benchmarking and Best Practices Sharing) ในลักษณะการดำเนินงานแบบเครือข่าย (Community of Practices) ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมทั้งระบบ

กลยุทธ์ที่ 2 : การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐแบบเป็นองค์รวม (Holistic Approach) ที่สอดคล้องกับบริบทภายใน และภายนอกประเทศสนับสนุนการบริหารจัดการแบบบูรณาการและนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพให้กับองค์กรภาครัฐให้มีสมรรถนะ ยกระดับ

คุณภาพการให้บริการ และสามารถบริหารจัดการความไม่แน่นอนเพื่อสามารถออกมาตรการป้องกันและเตรียมความพร้อมให้กับภาคอุตสาหกรรม มีการนำแนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการ (Business Excellence Model) มาปรับใช้ภายในองค์กร กำหนดให้มีลักษณะโครงการร่วม (Co-Creation Project) ลดการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนในระดับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้มีโครงการพัฒนาผลิตภาพทั้งด้านองค์กร บุคลากร และแรงงาน และความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการและคู่ค้าต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาให้มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภาพ (Productivity Specialist) ในภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภาพ (Productivity Specialist) พร้อมด้วยความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ (Management Excellence Skill) ในภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาสู่นักฝึกอบรมด้านผลิตภาพ (Training the Trainers) เพื่อเป็นผู้นำการปฏิบัติการด้านผลิตภาพในหน่วยงานภาครัฐ

กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมปัจจัยสนับสนุนในการยกระดับการผลิตภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพในอุตสาหกรรมด้วยการปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิต ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสากล ยกระดับคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ รวมถึงการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในเรื่องผลิตภาพแก่สังคมในทุกภาคส่วน

การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและผลิิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมสู่การปฏิบัติ อย่างบูรณาการ

การนำยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและผลิิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564 สู่การปฏิบัติอย่างบูรณาการในแผนปฏิบัติการฯ ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามแต่ละกรอบแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทฯ (Productivity Framework) ดังภาพที่ 6 ให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 6 กรอบแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทฯ (Productivity Framework)

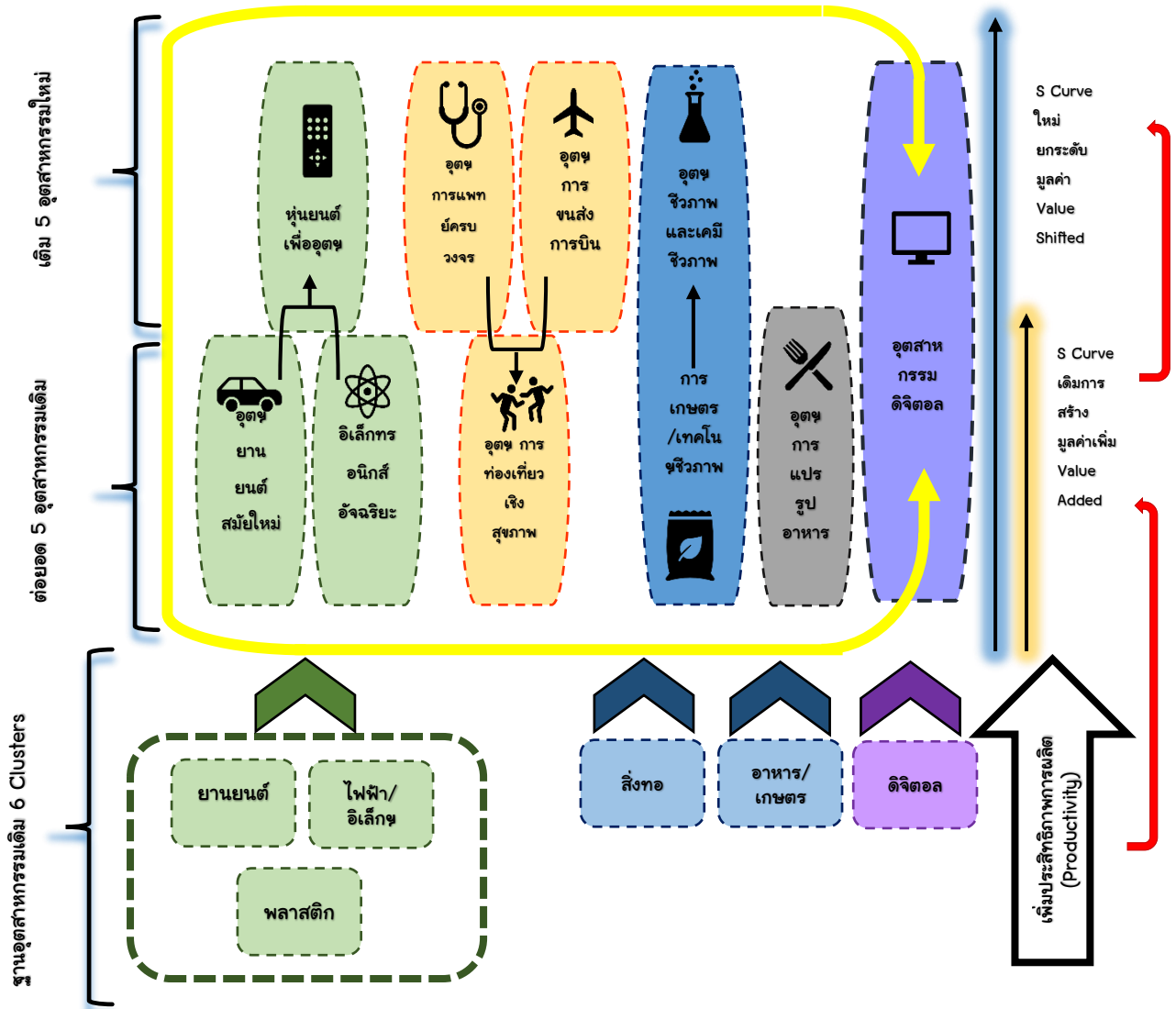
Strategy Based	Industry Based	
<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาเครือข่ายอุตสาหกรรม (Cluster) (ยุทธศาสตร์ที่ 3 กลยุทธ์ที่ 1) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน 	1 st Priority
<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงานภาครัฐ (ยุทธศาสตร์ที่ 3 กลยุทธ์ที่ 2/3/4) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์โทรคมนาคม 	
<ul style="list-style-type: none"> ยกระดับการพัฒนา Logistics และ Supply Chain (ยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 2) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมดิจิทัล 	
<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาประสิทธิภาพและการผลิตด้วยการบริหารจัดการและนวัตกรรม Automation (ยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 1และ2) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และ เคมีภัณฑ์ 	
<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาประสิทธิภาพและการผลิตด้วยการจัดการระบบมาตรฐาน (ยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 3) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมอาหาร และเกษตรแปรรูป 	
<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มผลิตภาพและคุณภาพบุคลากรภาคการผลิต (แรงงาน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประกอบการ) (ยุทธศาสตร์ที่ 2 กลยุทธ์ที่ 1/2/3/4) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม 	
<ul style="list-style-type: none"> Green Productivity (ยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 1) 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมการผลิตอื่นที่สร้างความเข้มแข็งให้กับ 6 คลัสเตอร์การผลิตเป้าหมาย พัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมการผลิตอื่นตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม (Diagnose Projects) 	2 nd Priority

อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2558). แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

แผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564

ที่ผ่านมาพบว่าความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยหลายด้านยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในด้านการผลิต (Productivity) แรงงาน และความพร้อมด้านเทคโนโลยี/นวัตกรรม รวมถึงปัจจัยที่สร้างความสามารถในการแข่งขัน (Comparative Advantage) มีข้อจำกัด แผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพและการผลิตภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564 จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับเครือข่ายการผลิต (Production Network) ของภาคอุตสาหกรรมไทย และเข้าไปปรับห่วงโซ่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Value Chain) หรือยกระดับทั้งกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม (Process Upgrading) ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นผ่านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยมุ่งเน้นที่ฐานอุตสาหกรรมเดิมเพื่อต่อยอดการสร้างมูลค่าเพิ่มในเครือข่ายการผลิต (Value Added) หรือยกระดับเครือข่ายการผลิตให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น (Value Shifted) ตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ (5 First S-curve และ 5 New S-curve) และ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2559 - 2564 ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมไทยไปสู่อนาคต (New Engine of Growth) ดังภาพที่ 7 ความเชื่อมโยงของแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม (Productivity) กับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในอนาคต

ภาพที่ 7 ความเชื่อมโยงของแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม (Productivity) กับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในอนาคต

อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2558). “แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 – 2564”. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

จากภาพดังกล่าว อธิบายได้ว่าคณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายฐานอุตสาหกรรมคลัสเตอร์ซึ่งเป็นเครื่องมือและกลไกอันสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ โดยมีเป้าหมายให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานหลัก ที่มีบทบาทในการปฏิบัติและขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างและพัฒนาคลัสเตอร์ ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2547 ภายใต้กรอบของคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (NCC : National Committee on Competitive Advantage) โดยได้เริ่มดำเนินการส่งเสริมกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงอุตสาหกรรมมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้โครงการพัฒนาการ

รวมกลุ่มและเชื่อมโยงอุตสาหกรรม ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้ก่อให้เกิดกลุ่มอุตสาหกรรมที่เข้มแข็ง และมีขีดความสามารถในการแข่งขันเป้าหมายฐานอุตสาหกรรมเดิม 6 กลุ่มนั้นประกอบด้วย ชูปเปอร์คลัสเตอร์ 4 กลุ่ม ได้แก่ ยานยนต์และชิ้นส่วน, เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์อุปกรณ์โทรคมนาคม และปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มคลัสเตอร์เป้าหมายอื่น 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรแปรรูป, ดิจิตอล, สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการ “10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย : กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต” ซึ่งกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) จำนวน 10 คลัสเตอร์ โดยต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive), อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics), อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism) และอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the Future) พร้อมทั้งต่อยอด 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New-S-curve) ได้แก่ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ (Robotics), อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics), อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals), อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) และอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

สำหรับการดำเนินนโยบายในการสร้างการรวมกลุ่มเครือข่ายอุตสาหกรรมในรูปแบบคลัสเตอร์ (Cluster) ของไทย จะเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการปรับโครงสร้างภาคการผลิตเกษตรภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ให้ก้าวไปข้างหน้า โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมกิจกรรมเพื่อเพิ่มการลงทุนของประเทศ และสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะ 10 ปีข้างหน้า โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายเมื่อรวมกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ นอกจากจะเป็นกลไกในการสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจแล้วยังมีส่วนในการกระจายความเจริญไปอยู่พื้นที่ที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้นำแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษไปปรับปรุงและขยายผลจนประสบความสำเร็จ การควมรวมคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมายจึงเป็นการสร้างความสำเร็จให้กับอนาคต

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมของประเทศไทยของสถาบัน IMD และ WEF ได้ชี้ว่าไทยมีจุดอ่อนที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันที่สำคัญ คือ การเสริมประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมของประเทศที่อ่อนแอ ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพการศึกษาขั้นสูง การพัฒนาของตลาดการเงิน ด้านความพร้อมทางเทคโนโลยี และด้านการพัฒนาการส่งเสริมด้านนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีจุดแข็งที่ชี้ถึงความสามารถในการแข่งขัน คือ การมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี เช่น การขนส่งทางถนนและทางอากาศ การมีนโยบายการค้าที่ดี การมีปัจจัยพื้นฐานที่ดี (Basic Requirements) ซึ่งประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment) หรือการมีตลาดขนาดใหญ่ทั้งตลาดในประเทศและตลาดส่งออก และด้านตลาดแรงงาน (Labor Marketing) ซึ่งจุดแข็งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ประเทศไทยควรรักษาและพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งนี้ จากที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมืองมาโดยตลอดทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารประเทศ ทำให้นโยบายต่าง ๆ ยากที่จะถูกขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จากบริบทการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มการแข่งขันในอนาคต จะเห็นได้ว่าไทยจำเป็นต้องต้องมุ่งแสวงหาแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ เนื่องจากความสามารถในการแข่งขันโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่ถูกใช้เป็นกลยุทธ์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันมีข้อจำกัดมากขึ้น ตามพลวัตโลก และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร (Demographic Change) ส่งผลให้โครงสร้างเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ของไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาของประเทศ เพื่อให้ก้าวทันประเทศที่พัฒนา และทำให้ประเทศไทยสามารถที่จะหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้ ซึ่งการใช้นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแบบเฉพาะเจาะจงที่เหมาะสมกับอุตสาหกรรมซึ่งมีประสิทธิภาพการผลิตแตกต่างกันไป จะช่วยให้การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศมีศักยภาพมากขึ้น รัฐบาลจึงได้มีการนำแผนแม่บทการเพิ่ม ประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564 มาใช้ในการดำเนินการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม เพื่อต่อยอดการพัฒนาผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรมไทยอย่างต่อเนื่องไปสู่ Industry 4.0 โดยในแผนแม่บทฯ จะมุ่งเน้นการดำเนินการกล่าวคือ การเพิ่มผลิตภาพสถานประกอบการโดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยี ดิจิทัล นวัตกรรม และระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตโดยให้มีนโยบายเชิงรุก

ทั้งนี้ นโยบายที่รัฐบาลควรเร่งดำเนินการซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับทุกอุตสาหกรรมโดยรวม คือ การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมให้เกิดขึ้นโดยการเร่งลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการที่ไทยเป็นจุดศูนย์กลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เชื่อมกับกลุ่มประเทศ ที่มีศักยภาพในการเติบโตสูงและเร่งลงทุนด้านไอซีทีในประเทศ เพราะเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมีบทบาทช่วยในการทำธุรกิจให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ โดยการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะและประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดขึ้นในภาคธุรกิจของไทย อีกทั้ง ภาครัฐควรมีการรับฟังปัญหาและนำข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเข้ามาประกอบในการกำหนดนโยบาย เพื่อให้การดำเนินนโยบายมีประสิทธิภาพสูงและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในด้านอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2545). 1 ตำนานแห่งการสร้างเศรษฐกิจไทย 60 ปีกระทรวงอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: บิ๊กเบียร์ พับลิชชิ่ง.

दनัย จันท์เจ้าฉาย. (2555). กลยุทธ์น่านน้ำสีเขียว ฉบับ ก้าวสู่เวทีโลก. กรุงเทพฯ: ดีเอ็มจี สมชาย หาญหิรัญ. การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสู่ประเทศไทย 4.0. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2560)

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.(2560) 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth). กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.

เอกชัย บุญยาภิธาน. (2551) 111 กูรูบริหารจัดการอุตสาหกรรมโลก. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊ค.

สารานุกรม หรือพจนานุกรม

ราชบัณฑิตยสถาน. (2558). พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รายงานการวิจัย และรายงานของหน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและให้คำ

.ปรีक्षा สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2559). บทสรุปผู้บริหาร โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากอุตสาหกรรมอนาคตไทยวิสัยทัศน์ใหม่สู่ AEC (ระยะที่ 2) Executive Summary Thailand's Future Industrial Development Strategy : New Industrial Vision for AEC (Phase II). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.(2551). โครงการศึกษาเพื่อวางระบบบริหารจัดการกำลังคนเพื่อรองรับการวางแผนพัฒนากำลังคนภาคอุตสาหกรรมของประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). แผนแม่บทการพัฒนากอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555-2574. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2558). แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.

สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ. ข้อมูลภาครัฐกับการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558)

อภิยุทธ์ อำนวยกาญจนสิน. ชัดแข่งขัน “WEF 2016” ประเทศไทย มีอะไรที่ผู้ประกอบการไทยควรรู้. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2560)

วารสาร นิตยสาร

มร.ดีเทอร์ บร็อคเคิล. ตุลาคม – พฤศจิกายน 2560. THE RISE OF DIGITAL FACTORIES INDUSTRIES 4.0 IS AT WORK, TRANSFORMING THAILAND'S INDUSTRIES INTO DIGITAL FACTORIES การกำเนิดของโรงงานดิจิทัล อุตสาหกรรม 4.0 ได้พลิกโฉมอุตสาหกรรมการผลิตแบบดิจิทัลในประเทศไทย. *INNO – INDUSTRY SUPPORT*, 2016 (ฉบับที่ 74), หน้า 10 – 11

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

พรกนก วิษุฒววรรณ. (28 พฤศจิกายน 2560). *อุตสาหกรรม 4.0 : ทางที่ต้องก้าว*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 จาก http://thailandcompetitiveness.org/topic_detail.php?lang=Th&ps=98

IMD World Competitiveness Center. (1 มิถุนายน 2560). *ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประจำปี 2560*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561 จาก http://thailandcompetitiveness.org/topic_detail.php?lang=Th&ps=70

Oliver Cann. (27 Sep 2016). *What is competitiveness?*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/what-is-competitiveness/>

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักกรรมการ ๑ กลุ่มงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๖๗ - ๘
ที่ _____ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
เรื่อง ขอสั่งเอกสารวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

ตามที่สำนักกรรมการ ๑, ๒ และ ๓ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาสำนักกรรมการ ๑, ๒ และ ๓ ในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฉบับดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีภารกิจจัดทำเอกสารวิชาการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่ได้กำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ นั้น

ในการนี้ ข้าพเจ้าได้จัดทำเอกสารวิชาการ เรื่อง “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมไทยตามนโยบายรัฐบาล” เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวมิรา ผาติยาวงศ์)
วิทยากรชำนาญการ

(นางสินี สัมมี)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา

เห็นชอบ / ๒๗๖๗ ผ่าน Intranet กว๑

(นางอารยหญิง จอมพลาพล)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

๒๗.๒.๒๕๖๑